

[Startpagina](#) > ... > [Uw Rechten](#) > [Slachtoffers Van Strafbare Feiten](#) > [Rechten Van Slachtoffers - Per Land](#) > 2 - [Mijn rechten tijdens het proces](#)

2 - Mijn rechten tijdens het proces

[Hoe kan ik betrokken worden tijdens het proces?](#)

[Wat zijn mijn rechten als getuige?](#)

[Ik ben minderjarig. Heb ik bijkomende rechten?](#)

[Heb ik recht op juridische bijstand?](#)

[Hoe kan ik bescherming krijgen als ik me bedreigd voel?](#)

[Hoe kan ik een schadevergoeding van de dader of van de staat krijgen?](#)

[Is het mogelijk om een schikking te treffen met de dader of om een slachtoffer-daderbemiddeling op te starten?](#)

[Ik ben een buitenlander. Hoe worden mijn rechten en belangen beschermd?](#)

[Bijkomende informatie](#)

Hoe kan ik betrokken worden tijdens het proces?

Als slachtoffer word je schriftelijk geïnformeerd over de datum wanneer de zaak voor de rechtbank wordt gebracht.

Indien u betrokken wil worden tijdens het proces, kan u zich burgerlijke partij stellen op elk moment van het proces, tot aan het sluiten van de debatten.. Als burgerlijke partij kan u schadevergoeding vragen voor de geleden schade.

Indien je je niet door een advocaat laat vertegenwoordigen en je wenst je op de zitting burgerlijke partij te stellen, ga je als volgt te werk:

- wees op tijd aanwezig;
- meld je aan bij de zittingsdeurwaarder; informeer of je in de juiste zaal bevindt;
- begeef je naar voor als de voorzitter van de rechtbank de naam afroept van de beklaagde(n) van wie je schadevergoeding wenst;
- overhandig je dossier met de nodige stukken die jouw schade aantonen;
- overhandig een afschrift aan de advocaat van de beklaagde(n);
- bewaar zelf de originele stukken;
- de voorzitter kan bijkomende inlichtingen vragen. Hij zal je akte verlenen van de vraag om schadevergoeding.

In principe zijn de zittingen van de rechtbank openbaar en mag elke persoon ouder dan 14 het proces bijwonen. Je vrienden, burens en familie maar ook de media en het publiek kunnen dus aanwezig zijn in de rechtszaal. Enkel in uitzonderlijke omstandigheden (bijvoorbeeld bij zedenmisdrijven of feiten van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting) kunnen de debatten achter gesloten deuren gehouden worden. Dit wil zeggen dat het publiek en de media uit de rechtszaal gebannen worden. Om een zitting achter gesloten deuren bij te wonen, moet u zich burgerlijke partij gesteld hebben. De rechter zal zijn vonnis wel altijd in een openbare zitting uitspreken.

Wanneer je een schadevergoeding wilt krijgen (de burgerlijke vordering), moet je de schade aantonen die je hebt geleden. Je burgerlijke vordering zal op het einde van de debatten beoordeeld worden door de rechter.

De burgerlijke partij moet aanwezig zijn op de zittingen of er vertegenwoordigd zijn door een advocaat. Als je zelf het contact met de dader wilt vermijden (er bestaat namelijk geen enkele mogelijkheid om de verdachte uit de rechtszaal te weren) kan je advocaat in jouw plaats de debatten bijwonen. Het enige moment waar je echt persoonlijk aanwezig moet zijn, is wanneer je wordt opgeroepen als getuige.

Wat zijn mijn rechten als getuige?

Het is niet omdat je als getuige gehoord bent tijdens het onderzoek dat je automatisch gevraagd zal worden om je verklaring te bevestigen voor de rechtbank. Een uitzondering hierop is als je zaak behandeld wordt door het [Hof van Assisen \(2\)](#).

Wanneer je toch wordt opgeroepen om persoonlijk te verschijnen en je valt onder een beschermingsmaatregel en/of je verblijft in het buitenland kan je ondervraagd worden via een video- of teleconferentie. Indien nodig kan je stem vervormd en je gezicht verborgen worden.

Als getuige heb je recht op een vergoeding die bestaat uit een vast bedrag (verschijningsvergoeding) en een vergoeding per afgelegde kilometer (reiskostenvergoeding). Hiervoor moet je je wenden tot de griffie van de rechtbank waarvoor je als getuige bent opgeroepen. Je toont er de oproepingsbrief die de zittingsdeurwaarder je heeft terugbezorgd en jouw identiteitskaart. Je kunt die vergoeding onmiddellijk ontvangen tijdens de openingsuren van de griffie.

Ik ben minderjarig. Heb ik bijkomende rechten?

Als minderjarige zal je beschermd worden tegen bekendmaking in de media. De publicatie of verspreiding van foto's, tekeningen en andere materialen die je identiteit kunnen prijs geven is immers strafbaar.

Als er een audiovisueel verhoor heeft plaatsgevonden, is je persoonlijke verschijning niet meer vereist, tenzij de rechter dit noodzakelijk vindt om de waarheid aan het licht te brengen. In dat geval moet hij/zij je persoonlijke verschijning bevelen en deze motiveren. Je mag de rechter echter vragen om de zitting achter gesloten deuren te houden. Dit is uitdrukkelijk in de wet voorzien voor de slachtoffers van bepaalde seksuele misdrijven, zoals verkrachting of aanranding van de eerbaarheid. De rechter kan dit ook bevelen in het belang van een minderjarige, of wanneer de bescherming van het privé-leven van de partijen dit vereist.

Heb ik recht op juridische bijstand?

Als je je burgerlijke partij hebt gesteld, kan je kiezen om zelf op de zitting aanwezig te zijn of je te laten vertegenwoordigen door je advocaat.

Voor een eerste oriënterend juridisch advies kan je je wenden tot de juridische eerstelijnsbijstand waar advocaten op bepaalde dagen en uren een gratis advies verlenen en je indien nodig, naar gespecialiseerde diensten kunnen verwijzen. Er worden zitdagen georganiseerd in de gerechtsgebouwen, de vrederechten, de justitiehuisen, sommige gemeentelijke administraties en zo verder. Je kan een justitiehuis in elk gerechtelijk arrondissement vinden (hun contactgegevens zijn beschikbaar in het [Frans](#) en het [Nederlands](#)) of je kan contact opnemen met een van de diensten slachtofferzorg.

Voor een gedetailleerd juridisch advies, bijstand en vertegenwoordiging moet je je tot een advocaat richten. Afhankelijk van je inkomen kan dit geheel of gedeeltelijk gratis zijn, via het systeem van de juridische tweedelijnsbijstand. Een aantal categorieën van personen zoals minderjarigen, geesteszieken of asielaanvragers hebben altijd recht op een volledig gratis bijstand van een advocaat.

Indien je een beroep wil doen op juridische tweedelijnsbijstand moet je je wenden tot het [Bureau voor Juridische Bijstand](#), dat je in elk gerechtsgebouw vindt. Je zal aan hen de documenten moeten overhandigen die aantonen dat je of tot één van de speciale categorieën behoort of dat je bestaansmiddelen onvoldoende zijn. Het Bureau zal binnen vijftien dagen beslissen of je aanvraag wordt goedgekeurd en zal je de contactgegevens doorgeven van de advocaat die voor jou is aangesteld. Het is ook mogelijk om aan een advocaat van jouw keuze te vragen of hij/zij bereid is om in het kader van tweedelijnsbijstand te werken. In dit geval zal deze advocaat, indien hij/zij toestemt, het Bureau in jouw plaats contacteren om je aanvraag te laten goedkeuren.

Wanneer je over beperkte financiële middelen beschikt, kan je bovendien onder bepaalde voorwaarden vragen om te worden vrijgesteld van een aantal procedurekosten (bv. deurwaarderskosten, kosten voor kopieën uit het strafdossier,...) via het systeem van de rechtsbijstand. Om hiervan te kunnen genieten, moet je een verzoek richten tot het bureau voor rechtsbijstand van de strafrechtbank waar de zaak aanhangig is. Indien je je reeds burgerlijke partij hebt gesteld (zie verder) kan je dit verzoek, zelfs mondeling, richten tot de strafrechtbank die de zaak behandelt.

Het is aan te raden om ook grondig je verzekeringspolissen na te kijken om te zien of je een rechtsbijstandsverzekering hebt. Contacteer hiervoor je verzekeringsmaatschappij of makelaar.

Hoe kan ik bescherming krijgen als ik me bedreigd voel?

Als je gevaar loopt tijdens het strafproces en je hebt in de onderzoeksfase gedeeltelijke of volledige anonimiteit gekregen van de onderzoeksrechter, kan je tijdens het proces ondervraagd worden via tele- of videoconferentie. Indien nodig kan je stem vervormd en je gezicht verborgen worden.

Wanneer je als getuige voor de rechtbank moet verschijnen en je nog geen getuigenis hebt afgelegd tijdens het onderzoek kan de rechter besluiten dat je identiteit niet vermeld wordt in het proces-verbaal van de zitting.

Als je het slachtoffer bent van verkrachting of aanranding zal je beschermd worden tegen bekendmaking in de media. De publicatie of verspreiding van foto's, tekeningen en andere materialen die je identiteit kunnen prijs geven is immers strafbaar.

Wanneer de verdachte zich niet in voorlopige hechtenis bevindt, vrees je misschien om oog in oog met hem te komen staan vóór de start van je zitting. Weet dan dat er in sommige gerechtsgebouwen specifieke wachtruimtes voor slachtoffers voorzien zijn om rechtstreeks contact met de verdachte te vermijden. U kan contact opnemen met de dienst slachtofferonthaal voor informatie hieromtrent.

Hoe kan ik een schadevergoeding van de dader of van de staat krijgen?

Indien je een financiële vergoeding wenst in het kader van de strafprocedure, moet je je burgerlijke partij stellen (de burgerlijke vordering). Je kan alle soorten schade die je hebt geleden opnemen in je vordering zoals fysieke verwondingen en de bijbehorende medische kosten, morele schade, stoffelijke schade (bijvoorbeeld het verlies van loon, het verlies van een schooljaar, het verlies van werk en schade aan voertuigen of kleding), de kosten van een begrafenis...

De strafrechter zal je burgerlijke vordering beoordelen en zal je een schadevergoeding toekennen als de dader schuldig wordt bevonden.

Je kan ervoor kiezen om een vordering instellen voor de burgerlijke rechter indien je, om welke reden ook, niet bent tussengekomen in de strafprocedure. Ook als het parket de zaak heeft geseponeerd, is dit nog steeds mogelijk. De zaak wordt voor de burgerlijke rechter aanhangig gemaakt door middel van dagvaarding van de persoon die de schade heeft veroorzaakt, tenzij alle partijen bereid zouden zijn om vrijwillig te verschijnen. Indien een verzekeraar tussenkomt (bijvoorbeeld na een verkeersongeval) kan deze ook rechtstreeks worden aangesproken. De burgerlijke rechtspleging verschilt grondig van een strafrechtelijke procedure. Zo moet jezelf aantonen dat de tegenpartij aansprakelijk is voor je schade, eventueel aan de hand van een afschrift van het (afgesloten) strafdossier. Indien er tegelijkertijd een strafrechtelijke procedure loopt, moet de burgerlijke rechter de zaak opschorten tot de strafrechter uitspraak heeft gedaan. De burgerlijke rechter is bovendien verplicht om wat op strafrechtelijk gebied beslist is, te volgen. Vergeet niet dat ook aan het opstarten van een vordering voor de burgerlijke rechtbank kosten verbonden zijn. Het kan dus nuttig zijn om hierover een advocaat raad te plegen.

Ingeval de procureur des Konings een procedure tot verval van de strafvordering heeft opgestart (minnelijke schikking of bemiddeling in strafzaken), kan je ook op deze manier een schadevergoeding van de dader verkrijgen.

Het is niet altijd mogelijk om een schadevergoeding te krijgen van de dader (zo kan het bijvoorbeeld zijn dat de dader niet kan geïdentificeerd of gevat worden) of om je geleden schade volledig terug te vorderen van de verzekeringsmaatschappij. Als je slachtoffer bent geworden van een opzettelijk geweldsmisdrijf kan je onder bepaalde omstandigheden en onder bepaalde voorwaarden een schadevergoeding krijgen van de staat. Voor meer

informatie over de mogelijkheden van een schadevergoeding door de Staat kan je de informatiefiches van het Europees Juridisch Netwerk voor schadeloosstelling aan slachtoffers in België raadplegen (deze pagina's zijn beschikbaar in het [Frans](#), [Nederlands](#), [Duits](#) en [Engels](#) en in andere talen).

Als de beklagde schuldig wordt bevonden, zal hij verplicht worden om jou de kosten die je omwille van je burgerlijke partijstelling hebt gemaakt terug te betalen. Deze kosten omvatten een deel van de honoraria die je aan je advocaat hebt betaald. De rechter beslist over het bedrag van deze vergoeding wanneer hij het vonnis uitspreekt.

Als het proces van start is gegaan doordat jij de dader rechtstreeks gedagvaard hebt of de strafvordering op gang. Indien je een financiële vergoeding wenst in het kader van de strafprocedure, moet je je burgerlijke partij stellen (de burgerlijke vordering). Je kan alle soorten schade die je hebt geleden opnemen in je vordering zoals fysieke verwondingen en de bijbehorende medische kosten, morele schade, stoffelijke schade (bijvoorbeeld het verlies van loon, het verlies van een schooljaar, het verlies van werk en schade aan voertuigen of kleding), de kosten van een begrafenis...

De strafrechter zal je burgerlijke vordering beoordelen en zal je een schadevergoeding toekennen als de dader schuldig wordt bevonden.

Je kan ervoor kiezen om een vordering instellen voor de burgerlijke rechter indien je, om welke reden ook, niet bent tussengekomen in de strafprocedure. Ook als het parket de zaak heeft geseponeerd, is dit nog steeds mogelijk. De zaak wordt voor de burgerlijke rechter aanhangig gemaakt door middel van dagvaarding van de persoon die de schade heeft veroorzaakt, tenzij alle partijen bereid zouden zijn om vrijwillig te verschijnen. Indien een verzekeraar tussenkomt (bijvoorbeeld na een verkeersongeval) kan deze ook rechtstreeks worden aangesproken. De burgerlijke rechtspleging verschilt grondig van een strafrechtelijke procedure. Zo moet jezelf aantonen dat de tegenpartij aansprakelijk is voor je schade, eventueel aan de hand van een afschrift van het (afgesloten) strafdossier. Indien er tegelijkertijd een strafrechtelijke procedure loopt, moet de burgerlijke rechter de zaak opschorten tot de strafrechter uitspraak heeft gedaan. De burgerlijke rechter is bovendien verplicht om wat op strafrechtelijk gebied beslist is, te volgen. Vergeet niet dat ook aan het opstarten van een vordering voor de burgerlijke rechtbank kosten verbonden zijn. Het kan dus nuttig zijn om hierover een advocaat raad te plegen.

Ingeval de procureur des Konings een procedure tot verval van de strafvordering heeft opgestart (minnelijke schikking of bemiddeling in strafzaken), kan je ook op deze manier een schadevergoeding van de dader verkrijgen.

Het is niet altijd mogelijk om een schadevergoeding te krijgen van de dader (zo kan het bijvoorbeeld zijn dat de dader niet kan geïdentificeerd of gevat worden) of om je geleden schade volledig terug te vorderen van de verzekeringsmaatschappij. Als je slachtoffer bent geworden van een opzettelijk geweldsmisdrijf kan je onder bepaalde omstandigheden en onder bepaalde voorwaarden een schadevergoeding krijgen van de staat. Voor meer informatie over de mogelijkheden van een schadevergoeding door de Staat kan je de informatiefiches van het Europees Juridisch Netwerk voor schadeloosstelling aan slachtoffers in België raadplegen (deze pagina's zijn beschikbaar in het [Frans](#), [Nederlands](#), [Duits](#) en [Engels](#) en in andere talen).

Als de beklagde schuldig wordt bevonden, zal hij verplicht worden om jou de kosten die je omwille van je burgerlijke partijstelling hebt gemaakt terug te betalen. Deze kosten omvatten een deel van de honoraria die je aan je advocaat hebt betaald. De rechter beslist over het bedrag van deze vergoeding wanneer hij het vonnis uitspreekt.

Als het proces van start is gegaan doordat jij de dader rechtstreeks gedagvaard hebt of de strafvordering op gang hebt gebracht door een burgerlijke partijstelling, en de verdachte wordt niet schuldig bevonden, kan de rechter beslissen je te veroordelen in alle of een door hem bepaald deel van de kosten door de Staat en door de beklagde gemaakt. hebt gebracht door een burgerlijke partijstelling, en de verdachte wordt niet schuldig bevonden, kan de rechter beslissen je te veroordelen in alle of een door hem bepaald deel van de kosten door de Staat en door de beklagde gemaakt.

Is het mogelijk om een schikking te treffen met de dader of om een slachtoffer-daderbemiddeling op te starten?

Op elk moment van de procedure kan je vragen een slachtoffer-daderbemiddeling op te starten: nog voor de zaak

eventueel voor de rechtbank komt, tijdens de behandeling van de zaak voor de rechtbank en nadat de rechter een straf heeft uitgesproken. De slachtoffer-daderbemiddeling verloopt los van de gerechtelijke procedure en vervangt deze niet. De gerechtelijke instanties blijven dus verantwoordelijk voor elke beslissing over de strafrechtelijke vervolging, de bestraffing en de uitvoering van de straffen.

De slachtoffer-daderbemiddeling wordt niet uitgevoerd door de staat maar door twee VZW's, Moderator in Vlaanderen en [Médiante](#) in Wallonië. Ze hebben lokale afdelingen in elk gerechtelijk arrondissement.

De overeenkomst die tijdens de slachtoffer-daderbemiddeling wordt bereikt is vertrouwelijk en zal enkel doorgegeven worden aan het gerecht als beide partijen hiermee instemmen. De rechter is verplicht om in zijn vonnis melding te maken van het feit dat er een slachtoffer-daderbemiddeling heeft plaatsgevonden maar hij is niet verplicht om met de bereikte overeenkomst rekening te houden.

In het jeugdrecht kan de jeugdrechter in zijn vonnis kiezen voor een slachtoffer-daderbemiddeling of Hergo (herstelgericht groepsoverleg).

Ik ben een buitenlander. Hoe worden mijn rechten en belangen beschermd?

Wanneer je als [burgerlijke partij \(1\)](#) of als getuige de taal waarin de procedure wordt gevoerd niet verstaat of spreekt, zal er een tolk aangesteld worden. Wanneer je als burgerlijke partij lijdt aan gehoor- of spraakstoornissen, benoemt de rechter ambtshalve een beëdigd tolk. Wanneer je lijdt aan gehoor- of spraakstoornissen, heb je het recht te vragen dat die bijstand wordt aangevuld met de bijstand door de persoon die het meest gewoon is met je om te gaan.

Tenzij je een mondelinge vertaling werd verstrekt, heb je als burgerlijke partij die de taal van de procedure niet verstaat, het recht om een vertaling van de relevante passages van het vonnis of een samenvatting ervan te vragen in een taal die je verstaat. Opdat je effectief je rechten kan uitoefenen als burgerlijke partij moet je worden geïnformeerd over het beschikbare gedeelte van het vonnis en over de motivering ervan. Hiertoe moet je een verzoek neerleggen op de griffie van de bevoegde rechtbank. De vertaling wordt verstrekt binnen een redelijke termijn.

De kosten van vertolking en vertaling zijn ten laste van de Staat.

Bijkomende informatie:

- Wet 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen - in [Nederlands](#) en [Frans](#)
- Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade - in [Nederlands](#)
- Grondwet - in [Nederlands](#) en [Frans](#)
- Wetboek van Strafvordering - in [Nederlands](#), [Frans](#) en [Engels](#)
- Gerechtelijk Wetboek - in [Nederlands](#) en [Frans](#)
- K.B. 28 december 1950 houdende algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken

1. Burgerlijke partij

Als burgerlijke partij kan je niet alleen herstel van de schade vorderen, maar heb je ook een aantal rechten tijdens de hele strafprocedure:

1) Tijdens het gerechtelijk onderzoek

- Je kan de onderzoeksrechter toelating vragen om het strafdossier in te kijken en er een afschrift van te krijgen.
- Je kan de onderzoeksrechter vragen om een bijkomende onderzoekshandeling te stellen.
- Je kan tijdens de procedure, op eenvoudig verzoek, minstens eenmaal gehoord worden door de onderzoeksrechter.

- Indien een wedersamenstelling plaats vindt, kunnen jij en je advocaat deze bijwonen.

2) Tijdens de strafuitvoering

U kan ook een aantal rechten uitoefenen tijdens de strafuitvoering

Hoe kan je je burgerlijke partij stellen?

Er zijn verschillende manieren en momenten waarop je je burgerlijke partij kunt stellen.

1) Tijdens de onderzoeksfase

- Als er geen gerechtelijk onderzoek lopende is, kan je (zelf of via je advocaat) een klacht met burgerlijke partijstelling neerleggen bij de onderzoeksrechter. Je moet dan een bepaalde geldsom in bewaring geven bij de griffie als voorschot op de gerechtskosten. Je krijgt die geldsom terug als de verdachte persoon achteraf schuldig wordt verklaard.

- Als er wel een gerechtelijk onderzoek geopend is:

- kan je je burgerlijke partij stellen door zelf of via je advocaat een eenvoudige verklaring af te leggen voor de onderzoeksrechter;
- kan je je ook burgerlijke partij stellen op het einde van het gerechtelijk onderzoek, op het moment dat het onderzoeksgerecht de zaak behandelt.

2) Tijdens de zitting van de rechtbank

Je kan je op de zitting burgerlijke partij stellen door, zelf of via je advocaat, een eenvoudige verklaring af te leggen. Je kan je daarentegen niet voor het eerst burgerlijke partij stellen als de zaak al in behandeling is in hoger beroep.

2. Het hof van assisen

Het Hof van Assisen (de contactinformatie is beschikbaar in het [Nederlands](#) en het [Frans](#)) is een tijdelijk strafgerecht dat kan samengeroepen worden in elke provincie en het arrondissement Brussel. Het is bevoegd voor politieke misdrijven en drukpersmisdrijven (met uitzondering van deze die door racisme of xenofobie werden ingegeven) en voor misdaden die niet gecorrectionaliseerd werden. In tegenstelling tot permanente strafrechten, moet het Hof van Assisen voor elke zaak opnieuw samengesteld worden. De voorzitter van een Hof van Assisen is een raadsheer in het hof van beroep. Hij/zij wordt bijgestaan door twee bijzitters of assessoren (dit zijn rechters van de rechtbank van eerste aanleg). De jury bestaat uit 12 burgers, die door het lot worden aangewezen en waarvan initieel maximum twee derde van de leden van hetzelfde geslacht mag zijn. De jury wordt gekozen uit de burgers die stemrecht hebben, burgerlijke en politieke rechten genieten, tussen 28 en 65 jaar oud zijn, kunnen lezen en schrijven en die geen strafrechtelijke veroordeling tot een gevangenisstraf van meer dan vier maanden, tot een straf onder elektronisch toezicht van meer vier maanden, tot een werkstraf van meer dan zestig uur of tot een autonome probatiestraf van een jaar of meer hebben opgelopen. De jury beslist alleen over de schuldvraag. De jury beslist samen met de beroepsrechters over de op te leggen straf. Tegen de arresten van het hof van assisen is enkel een cassatieberoep mogelijk.

■ Laatste update: 03/07/2025

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.